

دانشگاه تربیت معلم
دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی
گروه بنیادهای آموزش و پرورش

پایان نامه
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی

موضوع
ارائه الگوی برنامه درسی فاوا در دوره ابتدایی با تاکید بر هدف و محتوا

استاد راهنما
دکتر محمد عطاران

استاد مشاور
دکتر مجید علی عسگری

پژوهشگر
لیلا رحمانیان

اسفند 86

چکیده

پژوهش حاضر با هدف «ارائه الگوی برنامه درسی فاوا در دوره ابتدایی با تاکید بر هدف و محتوا» صورت گرفته است. اهداف کلی برنامه درسی فاوا در این پژوهش بر اساس مدل تایلر و با توجه به سه عامل فراگیرنده، جامعه اطلاعاتی و ماده درسی تدوین شده که پس از عبور از دو صافی فلسفه تعلیم و تربیت و روان شناسی یادگیری به اهداف آموزشی تبدیل شده و سپس با توجه به این اهداف، رئوس محتوای برنامه درسی فاوا مشخص گردیده است. برای اعتبار بخشی اهداف و محتوای تعیین شده، پرسشنامه ای محقق ساخته فراهم شد و به 12 نفر از متخصصان در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات، برنامه ریزی درسی، روانشناسان کودک، معلمان دوره ابتدایی داده شد.

یافته های تحقیق نشان می دهد که اکثر متخصصان (52/8) درصد با اهداف روانی - حرکتی، و (81/6) درصد از متخصصان با اهداف عاطفی، و (50) درصد از متخصصان با اهداف شناختی موافق بوده اند.

در مورد رئوس محتوا، (66/6) درصد از متخصصان با رئوس محتوای اهداف روانی - حرکتی موافق بوده اند و (58/3) درصد از متخصصان با رئوس اهداف شناختی موافق بوده اند.

کلید واژه ها: برنامه درسی، برنامه درسی فاوا، فناوری اطلاعات و ارتباطات، دوره ابتدایی، الگو

فصل اول: کلیات تحقیق

1.....	مقدمه
2.....	بیان مساله
3.....	ضرورت تحقیق
5.....	اهداف کلی
5.....	اهداف ویژه
5.....	پرسشهای تحقیق
5.....	واژگان کلیدی

فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق

7.....	مقدمه
8.....	عناصر برنامه درسی
9.....	تعیین اهداف
9.....	مدل تایلر
11.....	فناوری اطلاعات و ارتباطات

- 15.....تاریخچه فناوری اطلاعات
- 16.....تعریف فناوری اطلاعات و ارتباطات
- 17.....فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه تعلیم و تربیت
- 17.....مزایای فناوری اطلاعات در تعلیم و تربیت
- 19.....نقش و جایگاه معلمان در توسعه فناوری اطلاعات
- 21.....نقش فاوا در آموزش و پرورش
- 23.....چرا از فناوری اطلاعات در آموزش استفاده می شود
- 24.....انتقادهای وارده بر فاوا
- 26.....تاثیر رایانه در موفقیت دانش آموزان
- 29.....جامعه اطلاعاتی
- 30.....تاریخچه جامعه اطلاعاتی
- 31.....تعریف جامعه اطلاعاتی
- 36.....شیوه های مبادله اطلاعات
- 37.....اهداف جامعه اطلاعاتی
- 39.....ویژگیهای جامعه اطلاعاتی
- 43.....نقشهای فاوا در جامعه اطلاعاتی

- 46.....سواد اطلاعاتی
- 47.....مفهوم سواد اطلاعاتی و باسواد اطلاعاتی
- 48.....سواد اطلاعاتی برای چه کسانی است
- 52.....مفهوم با سواد بودن در جامعه اطلاعاتی
- 53.....اهمیت سواد اطلاعاتی
- 53.....ویژگیهای باسواد اطلاعاتی
- 54.....مهارتهای مورد نیاز سواد اطلاعاتی
- 57.....دوره ابتدایی
- 58.....ویژگیهای دوره ابتدایی
- 60.....ابعاد مختلف رشد در دوره ابتدایی
- 67.....نیازهای کودکان در دوره ابتدایی
- 70.....اهداف عمومی برنامه درسی فاوا
- 71.....مروری بر تحقیقات انجام شده در این زمینه
- 75.....سایر کشورها

فصل سوم: روش تحقیق

80.....	مقدمه.....
80.....	نمونه.....
80.....	روش و ابزار جمع آوری اطلاعات.....
81.....	اعتبار بخشی به الگو.....

فصل چهارم: یافته های تحقیق

82.....	مقدمه.....
83.....	انسان مطلوب و ویژگیهای آن.....
87.....	روان شناسی یادگیری.....
90.....	مقایسه روش تدریس سنتی با روش تدریس ساخت و ساز گرا.....
91.....	ساخت گرایی و تولید چند رسانه ای در کلاس درس.....
92.....	رویکرد دانش آموز - محور.....
94.....	اهداف آموزشی فاوا در دوره ابتدایی.....
95.....	انتخاب محتوا.....

96..... تعیین محتوا و سازماندهی آن

97..... رئوس محتوای برنامه درسی فاوا در دوره ابتدایی

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

99..... مقدمه

99..... یافته های تحقیق

101..... نتیجه گیری

102..... محدودیتهای تحقیق

103..... پیشنهادهای تحقیق

104..... منابع

113..... پیوست

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

اطلاعات، دانش و آگاهی در عصر حاضر به عنوان اساسی ترین دارایی برای انسانها و جوامع بشری محسوب می شود. فناوری اطلاعات و ارتباطات به دلیل قدرت تحول پذیری و توانایی برقراری ارتباط پویا با دانش آموزان، از نقش مهمی در انتقال دانش برخوردار است، زیرا ارتباط انسان با انسان، و انسان با محیط را تسهیل می کند. (محمودی، 1385، ص 26)

رشد جوامع امروز در گرو همگرایی، تعامل، گفت و گو و تبادل دانش، اطلاعات و فرهنگ بشری است. دوره واگرایی، تک گویی و انزواطلبی به پایان رسیده است، مرزهای جغرافیایی و حتی مرزهای فرهنگی و عقیدتی نفوذ پذیر شده اند. باید با آگاهی، شناخت و هوشمندی و نیز با تکیه بر فرهنگ و مولفه های بومی و آمادگی برای پذیرش تحولات علمی و بین المللی نقش و جایگاه خود را پیدا نمود. نهاد آموزش و پرورش مهمترین نقش و وظیفه را در این مسیر بر عهده دارد، یعنی اگر بستر مناسب در مدارس و محیطهای آموزشی برای پرورش کودکان فراهم و زمینه تبادل و تعامل اندیشه ها، آراء و افکار مهیا شود، فضای آموزشی به جای انتقال یک طرفه اطلاعات به روشهای دو سویه کسب اطلاعات و دانش هدایت می گردد. (عطاران، 1384)

با توجه به اینکه فناوری اطلاعات و ارتباطات سراسر جهان را احاطه کرده و تمام بخشهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی جامعه تحت تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات است. بهتر است که مسئولان و برنامه ریزان آموزشی، این ابزار قدرتمند را در برنامه درسی مدارس وارد کنند، تا هم دانش آموزان را برای زندگی در آینده آماده کنند و هم از مزایای آن در تسهیل فرایند یاددهی و یادگیری استفاده کنند.

از دیدگاه یادگیری، استفاده موثر از فناوری اطلاعات و ارتباطات می تواند فوایدی در قالب انگیزش بالا، اعتماد به نفس، مهارت پرسشگری، بهبود مهارتهای ارتباطی و اجتماعی، ترفیع یادگیری مستقل و پیشرفت در آن، بهبود ارائه مطالب، ایجاد قابلیتهای حل مساله و غیره منجر گردد. (پاسبان رضوی، 1383)

هدف از برنامه درسی فاوا در دوره ابتدایی پرورش فراگیرانی است که بتواند از امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات در جهت رفع نیازهای خود و جامعه استفاده نموده، به تولید دانش بپردازد، و بتواند به مهارت‌های مرتبط با فاوا دست یابد، تدوین محتوای فاوا نیز، باید با توجه به رشد ذهنی و تواناییهای فراگیران در دوره ابتدایی، صورت می‌گیرد.

بیان مساله

قرن بیستم عصر صنعت نام دارد، قرن بیست و یکم را عصر اطلاعات نام نهاده اند. در این قرن نیازمند انسانهای توانمندی هستیم که بتوانند استدلال کنند، مناسبات و مختصات این عصر را بشناسند و با یکدیگر همکاری کنند. دانش آموزانی که جمع آوری اطلاعات برای آنها مهم نیست، بلکه چگونگی پردازش و کاربردشان مهمتر است، بنابر این باید به مهارت‌های تفکر و زندگی مسلط شوند (آزاد منش، 1384، ص 24)

پیشرفت روز افزون تکنولوژی ارتباطات، و برجسته شدن مباحثی چون جهانی سازی و ارتباطات متقابل خواه ناخواه آثار عدیده ای بر کیفیت تعلیم و تربیت می گذارد. یعنی مهمترین هدف نظام آموزشی باید شکوفا سازی استعدادها و خلاقیت‌های دانش پژوهان در جهت تربیت نیروهای مستعدی باشد که بتوانند در آینده سکان کشتی حرکت جامعه را بر عهده گیرند و در این میان باید اذعان کرد که توسعه مبتنی بر فناوری های اطلاعات و ارتباطات مهمترین راهکارهای تحقق چنین امری است. از طرف دیگر در آغاز قرن بیست و یکم افراد و جوامع با نیاز روز افزون خود به آموزش مسئولیت فوق العاده سنگینی را بر دوش موسسات آموزشی و ساختارهای سنتی آن قرار داده اند به طوری که در این دوران دیگر روشهای آموزشی نمی تواند پاسخگوی نیاز افراد باشد. پس آموزش نیازمند تغییرات جهانی است و تغییر رویکرد نظام آموزشی به سمت تحقق جامعه اطلاعاتی نیز خود می تواند به کمک استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات صورت پذیرد؛ یعنی نظام آموزش می تواند با جهت گیری آرمانی خود خطوط اصلی هم گام با قافله شتابان فناوری اطلاعات را برنامه ریزی کند و هم با رویکردی عملگرا با به خدمت در آوردن این

ابزار، بسیاری از پستی و بلندی راه را هموار کند. (همان منبع)

نیاز به فاوا این گونه احساس می شود که بهتر است تغییرات و نوآوری‌هایی در آموزش و پرورش به ویژه در مقطع ابتدایی ایجاد شود زیرا بهترین سن آموزش و یادگیری فاوا در دوره ابتدایی است، بنابراین مسأله اینجاست که الگوی مناسب برنامه درسی فاوا در آموزش و پرورش ابتدایی چیست؟

ضرورت تحقیق

در جهان امروز دیگر رویه های سنتی انتقال دانش از طریق متن، ورقه، تمرین و مانند آنها نمیتواند توجه کودکان را که در جهان اشباع شده از رسانه ها بسر می برند به خود معطوف کند. عناصر اصلی نظامهای آموزشی بویژه معلمان باید در معرض تحولات آموزشی متناسب با پیشرفتهای جهان امروز قرار گیرند و آگاهی بیشتری از قابلیت فناوری های جدید بیابند و به موازات آن راهبردهایی طرح شود که ورود فناوری های جدید به کلاسها و محیطهای آموزشی، منجر به آموزش و یادگیری بهتر شود، پس از آنکه کودکان سالها وقت، صرف درگیر شدن با تجربه های بی واسطه و دست اول نمودند و تفکر انتزاعی آنان به تدریج آشکار شد، نوبت به آشنا کردن تدریجی آنها با رایانه و دیگر محیطهای نمادین و پیچیده، منطقی به نظر می رسد. نرم افزارها و سخت افزارهای رایانه ای نیز باید بخشی از موضوع پژوهش های کلاس درس باشند. زیرا دانش آموزی که در یک جامعه فناورانه در محاصره جعبه سیاه هایی قرار گرفته اند که از طرز کار آنها سر در نمی آورند، همانند دانش آموزی است که در محاصره کتابهایی است که قادر به خواندن آنها نیست؛ هر دو عملاً بی سوادند. بدترین چیزی که ممکن است رخ دهد این است که فناوری را « نامرئی» کنیم و کودکان را نسبت به این مسأله بی خبر نگه داریم. (محمودی، 1386، ص 87)

از این رو، عرصه های کاربرد فناوری اطلاعات با سرعت رو به رشد خود تعلیم و تربیت را نیز در اشکال مختلف دستخوش دگرگونی نموده است و اهمیت تعلیم و تربیتی که متناسب با نیازهای فرد و جامعه باشد، اکنون بیش از همه احساس می شود، زیرا دنیایی که با شبکه های اطلاعاتی به هم پیوند خورده، متقاضی نیروی انسانی است که بدانند چگونه از فناوری به عنوان ابزاری برای افزایش خلاقیت، پیشرفت و بهره

برداری استفاده نمایند. (نفیسی، 1382، ص 32)

تلفیق فناوریهای الکترونیکی در فرایند آموزش و یادگیری، امری ضروری و اجتناب ناپذیر تلقی می شود، زیرا دانش آموزان باید بیاموزند چگونه در اجتماعی که رسانه های الکترونیکی آن به طور مداوم آنها را با فرهنگها و ارزشهای متفاوت رو در رو می کند، زندگی کنند و به کار مشغول شوند. امروزه مسئله چرایی استفاده از این امکانات در فرایند آموزش و یادگیری مطرح نیست، بلکه چگونگی دستیابی و استفاده هر چه بیشتر و سریعتر از امکانات، لازمه زندگی در دنیایی است که هر ثانیه به سوی دنیای جدید اطلاعاتی به پیش می رود. (آمار و همکاران، 1382، ص 28)

بر این اساس تحول در رویکرد نظام آموزشی در عصر جدید و تغییر و نوآوری در آموزش و پرورش بویژه در مقطع دبستان ضروری است، زیرا این مقطع مهمترین مرحله رشد فرد به حساب می آید و می تواند بطور مستقیم بر آینده شخص و نحوه شکل گیری آن تاثیر بگذارد.

اهداف کلی

پیشنهاد الگوی برنامه درسی فاوا^۱ در دوره ابتدایی با تاکید بر هدف و محتوا.

اهداف ویژه

۱. تعیین اهداف مناسب برنامه درسی فاوا در دوره ابتدایی.
۲. تعیین رئوس محتوای مناسب برنامه درسی فاوا در دوره ابتدایی.

پرسشهای های تحقیق

۱. اهداف مناسب برنامه درسی فاوا در دوره ابتدایی چیست؟
۲. رئوس محتوای مناسب برنامه درسی فاوا در دوره ابتدایی چیست؟

^۱ فناوری اطلاعات و ارتباطات

واژگان کلیدی

برنامه درسی

برنامه درسی عبارت از مجموعه تجربه‌هایی است که یادگیرنده در محیط آموزشی کسب می‌کند این تجربه‌ها در عین اینکه در مدرسه و یا خارج از آن توسط برنامه ریزان درسی طراحی می‌شوند، برکنار از دگرگونی‌های فرهنگی و به تبع آن تحولات فناورانه نیستند، یعنی برنامه ریزان باید این تحولات را در کار تدوین برنامه درسی لحاظ کنند. یکی از تحولات شگرفی که به نوبه خود فرهنگ جدیدی را به ارمغان آورده، ظهور فواست. رایانه، اینترنت، تلفن همراه، ماهواره، و غیره نمادهایی از فوا هستند که نحوه گذران اوقات فراغت، کار، اقتصاد، تحصیل و غیره را به شدت دگرگون کرده‌اند. برنامه ریزان درسی، امروزه نمی‌توانند بدون توجه به فرهنگی که برخاسته از این تحولات فناورانه است به طراحی و تدوین برنامه درسی مبادرت ورزند. اگر در گذشته نماد مشترکی میان مدرسه و محیط‌های بیرون از آن وجود نداشت، امروزه رایانه و شبکه اینترنت علاوه بر محیط کار، منزل و غیره در مدرسه نیز وجود دارند و نمی‌توان این عناصر مشترک را نادیده انگاشت و در طراحی برنامه‌های آموزشی آن‌ها را به کنار گذاشت. (محمودی، 1386، ص 25)

فناوری اطلاعات و ارتباطات

فناوری اطلاعات و ارتباطات وارد زندگی انسانها شده، در همه جا حضور دارد و مردم سراسر دنیا را به هم مرتبط می‌کند. مردم نیز در هر سن و سال، مکان جغرافیایی، موقعیت و وضعیت اجتماعی و سیاسی و با هر گونه نیاز آموزشی قادر خواهند بود از نظامهای آموزشی اقصی نقاط دنیا بهره مند شوند. (دیلمقانی، 1382، ص 17)

فناوری اطلاعات روش انجام کارها را دگرگون کرده و امور اقتصادی و اجتماعی و حتی شیوه تفکرات انسانها را تغییر داده است. امروزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در مقایسه با مسائل ارتباط جمعی، دامنه‌ای

به مراتب وسیع تر دارد و امکاناتی را برای تغییر و پیش بینی و دورنمای تازه ای را در زمینه توسعه ارائه می کند. (فتاحیان، 1384، ص 42)

دوره ابتدایی

دوره ابتدایی با اسامی گوناگونی چون «تعلیمات اجباری» «آموزش همگانی» «آموزش عمومی» و «تعلیمات ابتدایی» مطرح شده است. در ساختار آموزش و پرورش ایران، دوره ابتدایی به عنوان اولین مرحله آموزش و پرورش عمومی اعلام شده و همه دانش آموزان به این سطح از آموزش نیاز دارند و هر آنچه در این دوره آموخته می شود، جنبه عام دارد. (صافی، 1384، ص 40)

برنامه درسی فاوا

برنامه درسی فاوا عبارت است از نوعی برنامه درسی که کلیه فعالیت‌های یاددهی- یادگیری را از جمله هدف- محتوا را در چارچوب فناوری اطلاعات و اطلاعات برای یادگیری دانش آموزان تدارک می بیند

الگو: (patern)

اصطلاح الگو دارای مفهومی گسترده تر از ساخت می باشد و می تواند به معنای گشتالت (شکل بندی، ریخت و نمونه) بکار رود. با کلمه الگو می توان ساخت بدنی و جسمانی، ساختار رفتار، ساخت داده ها و غیره را مشخص کرد. (منصوره، 1356، ص 56).

مقدمه

در عصر حاضر، از یک سو روند توسعه دانش و اطلاعات به سرعت در حال پیشرفت است و از سوی دیگر، دستیابی به اطلاعات و ارتباطات، مرزها و محدودیتهای گذشته را در هم نوردیده است. تجارت الکترونیکی^۱، جامعه الکترونیکی^۲ و دولت الکترونیکی^۳ ایده هایی هستند که روز به روز در جوامع فراگیر می شوند. یک فرد در جامعه الکترونیکی، بدون داشتن سواد لازم، برای انجام بسیاری از امور شخصی و اداری با مشکل مواجه شده و به عنوان یک فرد بی سواد تلقی خواهد شد. از این رو کسب مهارت به کارگیری فاوا توسط افراد جامعه، سرلوحه برنامه های توسعه همه دولتها قرار گرفته است. از آنجا که آموزشهای ارائه شده در نظام آموزشی باید مرتبط با زندگی و شغل آینده افراد باشد، نظامهای آموزشی کشورهای مختلف به طور جدی، آموزش فاوا را در برنامه های آموزشی خود قرار داده اند. (راهنمای برنامه آموزش ICT، 1384، ص1)

تجربیات نشان می دهد، هنگامی که برای آموزش دانش آموزان از ابزارهای ICT استفاده می شود، یادگیری بهتر صورت گرفته و دانش آموزان اشتیاق بیشتری برای یادگیری نشان می دهند و حتی زمان بیشتری را صرف یادگیری می کنند، چرا که آنها خود در یادگیری شرکت دارند. مشارکت در کسب اطلاعات و تلاش در فهم آن، دانش آموزان را در بکارگیری آنچه فرا گرفته اند، توانمند تر خواهد ساخت. (همان منبع)

در این پایان نامه، الگوی برنامه درسی فناوری اطلاعات و ارتباطات با توجه به هدف و محتوا مشخص می شود. برای تهیه اهداف آموزشی از مدل تایلر استفاده می شود و سپس بر اساس اهداف، رؤس محتوای فناوری اطلاعات و ارتباطات در دوره ابتدایی مشخص می شود.

^۱ E- business

^۲ E- society

^۳ E- government

عناصر برنامه درسی

برنامه درسی شامل عناصر مختلفی است که توسط صاحب نظران و متخصصان این رشته، مورد بررسی قرار می‌گیرد. گودلد و کلاین برنامه درسی را متشکل از نه عنصر می‌دانند اهداف، محتوا، مواد، فعالیتها، راهبردهای تدریس، ارزشیابی، گروهبندی، زمان و فضا. ولی در اغلب موارد معمولاً چهار یا پنج عنصر اصلی، مورد توجه است که عبارتند از هدف، محتوا، روش و ارزشیابی (میرزا بیگی، 1380، ص 68)

برای آنکه برنامه درسی از قابلیت اثربخشی لازم برخوردار باشد، عوامل مختلفی می‌بایست در کنار هم قرار گیرند، پدیده فناوری اطلاعات و ارتباطات این توانایی را دارد که نه بعنوان یک ابزار بلکه بعنوان یک زمینه‌ساز تحول و نوآوری در کار آموزش مطرح شود. درجهانی که بسوی دهکده جهانی حرکت می‌کند، دیگر رویه‌های سنتی انتقال دانش همچون متن، ورقه، تمرین و مانند آنها نمی‌توانند توجه کودکی را که در جهان اشباع شده از رسانه‌ها به سر می‌برند را به خود معطوف کنند. با این وصف، به نظر ضروری می‌رسد که تعلیم و تربیت و عناصر آن همچون برنامه درسی نیز متناسب با تحولات پیرامونی دچار تحول شده و تغییر یابند. (امام جمعه، 1385، ص 21)

گنجانیدن آموزش فناوری در جدول برنامه درسی تاریخچه ای کوتاه دارد و سابقه آن از دهه 1990 فراتر نمی‌رود. انگلستان، ژاپن، آمریکا پیش قراولان طریق بوده اند و بسیاری از کشورهای اروپایی و بعضی از کشورهای آسیایی چون کره، هندوستان و مالزی نیز امروزه به نوعی آموزش فناوری را در مجموعه های درسی مدارس خود لحاظ کرده اند. (رئیس دانا، 1381، ص 8)

تعیین اهداف

هدف عبارت است از فرایند پیش بینی نقطه پایانی تمرکز انرژیها. تعیین هدف حساسترین و به اعتباری مشکل ترین مسئله برنامه ریزی آموزش و پرورش است، زیرا آموزش و پرورش فعالیتی است بنیادی که در حیات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه منعکس می شود و اثری غیر قابل برگشت دارد. (موسی پور، 1382، ص 68).

تایلر معتقد است از سه طریق می توان به اهداف آموزشی دست یافت: جامعه، یادگیرنده، موضوع درسی. میگر اولین کسی بود که اهداف را به طور دقیق مورد توجه قرار داد. اصولاً اگر اهداف درست نوشته شود بر مبنای آن می توان محتوا، روش، تجارب یادگیری، وسایل آموزشی و ارزشیابی درست نیز انتخاب کرد. کاری که در ایران عکس آن انجام می شود به این ترتیب که غالباً ابتدا محتوا و روش .... مشخص شده و سپس از روی آنها اهداف نوشته می شود. (اسلامیه، 1385، ص 12)

مدل تایلر

در این پایان نامه برای تعیین اهداف آموزشی از مدل تایلر استفاده می شود. برای فهم بهتر آن این مدل را مورد بررسی قرار می دهیم.

در این مدل، یادگیرنده، جامعه و مواد درسی به عنوان منابع اصلی تلقی می شود. حال آنکه فلسفه تربیتی و روان شناسی، به عنوان صافی هدفها محسوب میشوند.

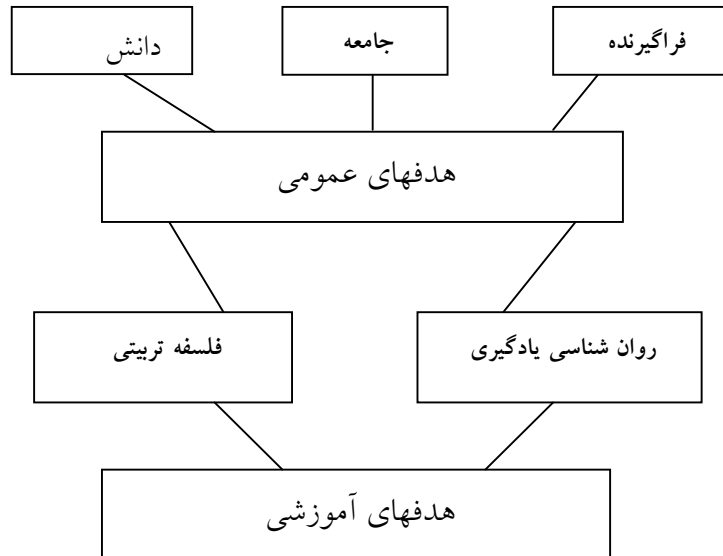
هدفهای آموزشی، غالباً مرتبط با جامعه، و نیازهای آن بوده، یا نیازهایی از یادگیرندگان را مورد توجه قرار می دهد و یا ترکیبی از این هر دو است. از این رو جامعه و یادگیرنده را می توان از منابع اصلی هدفهای آموزش و پرورش محسوب داشت. ولی از سوی دیگر، رفع نیازهای جامعه و فرد به صورت علمی مستلزم استفاده از علوم و فنون، رشته ها و موضوعات درسی مختلفی است که بر حسب نوع هدف با آن ارتباط می یابد؛ بنابراین دیگر منبع انتخاب هدفها عبارت است از «موضوع درسی».

به علاوه هدفهای آموزش و پرورش از عوامل دیگری چون فلسفه تربیتی و روان شناسی یادگیری نیز تاثیر می پذیرد. تایلر، فلسفه تربیتی را از عوامل اساسی در انتخاب هدفهای آموزش و پرورش می داند. وی نقش فلسفه به عنوان صافی هدفها را به این صورت توضیح می دهد:

« برای انتخاب گروه معدودی از هدفهای همگن و مهم از بین مجموعه هدفهای ناهمگن و گوناگون، که از مطالعه سه منبع یاد شده استنتاج شده اند، ملاک و معیاری لازم است. به عبارت دیگر، برای تشخیص و کنار گذاشتن هدفهای غیر مهم به وجود غربالی نیاز است. تا بتوان به وسیله آن هدفهای مهم، همگن و سازگار را از بین هدفهای به دست آمده انتخاب کرد. یکی از این ملاکها، یا به اصطلاح غربالها، عبارت است از فلسفه آموزش و پرورش و فلسفه اجتماعی به این ترتیب که فقط آن عده از هدفهای پیشنهاد شده گلچین می شوند که مهم هستند، و با ارزشهای فلسفه آموزش و پرورش متناسب و سازگار می باشند.»

در زمینه روان شناسی یادگیری، تایلر معتقد است « آگاهی از روان شناسی یادگیری به ما امکان می دهد تا میان تغییراتی که می توان در نتیجه فرایند یادگیری در رفتار انسان انتظار داشت و تغییراتی که نمی توان انتظار داشت تمیز دهیم. مثلا روشن است که عادات و معلومات بهداشتی را می توان از رهگذر فرایند یادگیری در نوجوانان ایجاد کرد، اما نمی توان قد و قامت آنان را از طریق فرایند یادگیری افزایش داد.» (میرزابیگی، 1380، ص 68)

پس از تعیین اهداف آموزشی، به طبقه بندی آن در سه حیطه شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی می پردازیم. این نوع طبقه بندی توسط بلوم و همکارانش طراحی شده است. در این پایان نامه نیز برای دسته بندی اهداف این طبقه بندی را مورد استفاده قرار می دهیم

مدل تایلر

فناوری اطلاعات و ارتباطات

عصری که در آن زندگی می کنیم عصر اطلاعات نام دارد. در جهان امروز، اطلاعات عامل اصلی و زیر بنایی توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها محسوب می شوند و نقش مهمی در زمینه فعالیت‌های انسانی ایفا می کند.

در چشم انداز بیست ساله، ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی علمی و فناوری در سطح منطقه، و با هویت اسلامی، انقلابی و الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل.

نهاد آموزش و پرورش به عنوان موثرترین دستگاه آموزشی و تربیتی کشور در تحقق اهداف و زیر ساخت‌های امور فرهنگی، علمی و فناوری مورد نیاز در افق چشم انداز خود نیازمند تحول و دگرگونی و اصلاح در جهت کسب توانمندی‌های لازم برای ایفای ماموریت‌های محوله است.

از جمله فرصتها و امکان های در پیش رو برای سرعت بخشی و شتاب دهی در جهت بازسازی نظام آموزش و پرورش و تحول در فرایند یاددهی - یادگیری، استفاده بهره برداری از پدیده فناوری اطلاعات و ارتباطات است که می باید به عنوان یکی از مهمترین راهبردهای دست اندرکاران آموزش و پرورش در کشور باشد. (سند توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش، 1386، ص2)

امروزه نقش و تاثیر فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی بر هیچکس پوشیده نیست. از جمله بسترهای مناسب این تغییرات نظامهای آموزشی و پرورشی است. از این رو، فناوریهای اطلاعاتی تحولات و تغییرات شایسته ای در این حوزه داشته و خواهند داشت. کشورهای پیشرفته تر، دیر زمانی است که در امر بکارگیری ابزارهای مناسب در آموزش، سرمایه گذاری کلانی کرده اند. در انگلستان از ابتدای ورود رایانه ها، نیاز به یک طرح و راهبرد ملی برای استفاده از فناوری اطلاعات در آموزش، تشخیص داده شده است. راهبرد اولیه بر تشویق آموزش معلمان در زمینه فناوری های جدید و تهیه و تدارک سخت افزار در مدارس متمرکز بود. مدت این طرح 5 سال بود. طی این مدت، فناوری اطلاعات وارد برنامه های درسی شد و به منزله جزء اساسی برنامه های ملی تحصیلی دانش آموزان 5-16 ساله در نظر گرفته شد. تخصیص بودجه برای توسعه فناوری در انگلیس در سال 94 متوقف شد و راهبرد دولت از سال 94 تا 97 متکی بر تهیه و تدارک اطلاعات و توصیه به مدارس و نیز تشویق و ترغیب خرید فناوری های جدید بود. به منظور رسیدن به این هدف دولت انگلستان برنامه هایی را برای سال 2002 داشته است این برنامه ها عبارتند از

- همه مدارس باید به شبکه اینترنت متصل شوند.
- همه معلمان باید صلاحیت کافی و اطلاعات لازم در زمینه فناوری اطلاعات را داشته باشند.
- هر یک از دانش آموزان زمان ترک مدارس باید فهم درست و کاملی از فناوری اطلاعات داشته باشند.